

بررسی پارامترهای روانشناسی محیط در طراحی فضاهای آموزشی، نمونه موردی (فرهنگسرای خاوران)

^۱ سحر محمدزاده*، ^۲ شراره فرهاد،

۱. گروه معماری، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.*

Saharmmz1991@gmail.com

۲. گروه معماری، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

Sharareh.farhad@gmail.com

چکیده

از دیر باز برای محیط های آموزشی ارزش و جایگاه خاصی قائل می شدند و این مهم در کشور ایران بسیار پر رنگ بود و در بسیاری اوقات هم راستای مساجد قرار داشت. در سال های اخیر با بهره گیری از علوم روانشناسی محیط و تاثیر آن بر رفتار و میزان درک و یادگیری محصلین مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش های بسیاری در این زمینه انجام شده و بررسی ها نشان می دهد که برای داشتن یک سیستم آموزشی کارآمد، نیاز فراوان به داشتن محیط و فضایی با قابلیت های درخور و مطلوب نیازهای روحی و روانی کودکان احساس شده است. در این راستا معماران و طراحان محیط نیز برای دستیابی به فرآیند طراحی صحیح و اصولی که بتواند نیاز کاربران کوچک را فراهم آورد، به سراغ بهره مندی از یافته های علم روان شناسی محیط رفته اند. هدف از مقاله حاضر بررسی پارامترهای روانشناسی محیط در طراحی فضاهای آموزشی کودکان است که جهت جمع آوری اطلاعات از روش کتابخانه ای استفاده شده است و همچنین روش تحقیق در این پژوهش بر اساس هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی موردی است که از یافته های پژوهش میتوان به مواردی همچون نقاط قوت و ضعف و سنخیت پارامترهای روانشناسی مانند (فرم، رنگ، نور، مقیاس...) نام برد.

کلمات (واژگان) کلیدی: پارامتر های روانشناسی محیط، فضاهای آموزشی، فرهنگسرای خاوران.

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد با عنوان (طراحی کانون اصلاح و تربیت نوجوانان شهر بجنورد با رویکرد روانشناسی محیط) پارامتر های فرم و رنگ) است که در دانشگاه آزاد اسلامی واحد آزادشهر در دست انجام می باشد.

نویسنده مسئول: تلفن ۰۹۱۵۱۸۷۴۸۷۴، g_mail: Saharmmz1991@gmail.com

استاد راهنما: دکتر شراره فرهاد، g_mail: sharareh.farhad@gmail.com

مقدمه

هنگامی که سخن از طراحی محیط و منظر و ساختمان به میان می آید، اولین اصلی که باید در نظر گرفته شود این است که محیط، منظر و ساختمان برای چه کسی طراحی می شود، و این افراد به چه منظوری از آن استفاده می کنند. در گذشته طراحان بر اساس تمایلات و اطلاعات خود طراحی می کردند و مردم بدون اعمال نظر در روند طراحی و احداث از این فضاها استفاده می کردند، اما امروزه طراحی بر اساس تمایلات و نیازهای کاربران و یا در نظر گرفتن آنچه آنان زیبا، راحت و امن می دانند طراحی می شود. در این میان فضاهای آموزشی از اهمیت بالایی برخوردار است. که نیازمند بررسی و مطالعه در زمینه پارامترهای روانشناسی را دارد تا به رسالت این پژوهش که دستیابی به محیطی تاثیر گذار در جهت افزایش یادگیری است برسیم.

بیان مساله

روان شناسان بر این باورند که پدیده های روانی و تغییرات آنها نتیجه تعامل بین ارگانیسم انسان و محیط است. محیط های فیزیکی اطراف انسان نقش مهمی در معنادگی و سازمان بخشی به زندگی او بازی می کنند. تحقیقات نشان داده اند بسیاری از ناهنجاری های رفتاری در جوامع شهری مانند خشونت، پرخاشگری، تجاوز به حقوق دیگران و رعایت نکردن قانون، ضمن داشتن ریشه های تاریخی، فرهنگی و اقتصادی در کیفیت فضاهای سکونتی، آموزشی و کاری افراد نیز نهفته است؛ که این مطلب دلیلی بر اهمیت کیفیت فضایی می باشد. محیط کالبدی با عناصر تشکیل دهنده خود مانند رنگ، بافت، سایه روشن، نور، صدا، فرم و... بر جسم و روان انسان تأثیرگذار است (ضرغامی و همکاران، ۱۳۹۲). در این میان فضاهای آموزشی اهمیت بسیار زیادی می یابد. زیرا سیستم آموزش و پرورش تمام سعی خود را در جهت بالا بردن راندمان یادگیری میکند و این مهم نیازمند فضایی موثر در این راستا است. در این مقاله به تحلیل و بررسی عوامل مؤثر بر طراحی فضاهای آموزشی از دیدگاه روان شناسی محیط پرداخته شده است. هدف از این بررسی دستیابی به راهکارهای مؤثر در جهت ارتقای کیفیت فضاهای ویژه محصلین می باشد.